

דן פגיס – בימים ההם בזמן הזה

פעילות קריאה בשני שירים של דן פגיס והתבוננות בשפה ובזיכרון.

דרך עיון בשירתו של דן פגיס נתבונן במופעים שונים של החומרים מהם מורכבת ההיסטוריה: נארטיב, מלחמות וחזרתיות. אנחנו נקרא בשיר אחד המתייחס למלחמת יום הכיפורים ובשיר שני המתייחס לשואה, שני רכיבים משמעותיים מאד בביוגרפיה של דן פגיס, ושתי טראומות כואבות בחברה הישראלית ובעם היהודי.

קראי את השיר נובמבר שבעים ושלוש המופיע בדף הבא (מומלץ לוודא שהשיר המוצג או מחולק למשתתפים מופיע ללא הכותרת שלו) הקיפי בעיגול או כתוב. כתבי במחברת מילים, צמדי מילים המעוררות הפתעה, סקרנות או עניין.

- ◆ מה בשיר הזה מרגיש עכשווי?
- ◆ מה מרגיש "בשפה עתיקה"?
- ◆ תנו כותרת לשיר.

כעת ניתן לשתף את הלומדים והלומדות שכותרת השיר היא "נובמבר שבעים ושלוש".

- ◆ כיצד ניתן להבין את השיר כעת?
- ◆ איזה ביטויים או סמלים יהודים קושרים את השיר למלחמת יום כיפור, או ליום כיפור עצמו?
- ◆ מה היית רוצה להוסיף לשיר כדי להתאים אותו לנובמבר אלפיים ושלוש?

השיר "עדות" נוגע בשאלת האנושיות של הנאצים ומשרטט משולש בין התוקפים, הקורבן והבורא. הבית הראשון עוסק בתוקפים "לא לא, הם בהחלט היו בני אדם", הבית השני בקורבן "אני הייתי צל", והשלישי בבורא - "והוא בחסדו לא השאיר בי מה שימות".

- ◆ מה דעתך על החלוקה הזאת?
- ◆ איזו תמונת עולם ותמונת עתיד החלוקה הזאת מייצרת?
- ◆ מדוע לדעתך חשוב למשורר להדגיש כי "הם" - התוקפים היו בני אדם?

- ◆ **לסיכום:** כתבו או ציירו את עדותכם מארועי **אוקטובר עשרים ושלוש**. חישבו על מה שמעתם, חוויתם, הרגשתם, הבנתם, מה גיליתם לאחר מכן, מה אתם עדיין לא יודעים או יודעות.

עדות

לא לא: הם בהחלט
היו בני־אדם: מדים, מגפיים.
איך להסביר. הם נבראו בצלם.

אני הייתי צל.
לי היה בורא אחר.

והוא בחסדו לא השאיר בי מה שימות.
וברחתי אליו, עליתי קליל, כחל,
מפיס, הייתי אומר: מתנצל:
עשן אל עשן כל יכול
שאין לו גוף ודמות.

נובמבר שבעים ושלש

אתה מדבר בשפה עתיקה מאד.
מלפני חדש. מתה. נשכחת.
כל נדרי המלים מאז
בטלים ומבטלים.
אתה טורח לקימם:
על כרחך
אתה נושא שמות לשוא.

גוף שנשרף עפרו,
וגוף שנמחה מספרו.
אתה יושב, איש תם,
לכנותם בשם:
על כרחך
אתה נושא שמות לשוא.

אתה קורא לה עדין: הם,
לרשימה השמית הזאת?
אתה קורא לו עדין: אתה,
למכתב הנמסר רק עכשיו?
שמות, שמות לשוא.